RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE HASSELT

8ste Kamer — 23 april 2008

Zetel: de hh. H. Lamon,
Plv. Rechter — dd. Voorzitter;
R. Hoedemakers en J. Van den Broeck,
Rechters in handelszaken.
Pleiters: mrs. I. Meyers loco D. Goyens (Leuven),
H. Tielens loco A. Van der Graesen.
Inzake A.R. 07/2297 — BVBA H. t. NV K.

Handelsagentuur — Kenmerken van de overeenkomst — Beëindiging wegens ernstige professionele tekortkoming lastens de agent.

Van een agent wordt verwacht dat hij prospecteert, het cliënteel gaat bezoeken en ermee onderhandelt en bemiddelt. De activiteiten van zuivere promotie vallen daarentegen niet onder het toepassingsgebied van de handelsagentuurwet. Het duurzaam karakter van de activiteiten van de handelsagent is een essentieel bestanddeel, terwijl daarentegen niet vereist is dat de agent exclusief zijn activiteiten uitoefent voor de principaal. Ook deeltijds uitgeoefende activiteiten kunnen onder de wet vallen.

De beslissing van een agent om eenzijdig en zonder meer te beslissen niet deel te nemen aan een beurs maakt een ernstige professionele tekortkoming uit.

...

I. De vorderingen

I.1. De BVBA H. liet de NV K. dagvaarden bij exploot d.d. 3 september 2007 teneinde de vordering ontvankelijk en gegrond te horen verklaren en verweerster te horen veroordelen tot betaling aan eiseres van

1) een bedrag van 7.356,90 € uit hoofde van onbetaalde commissiefacturen;

2) een opzeggingsvergoeding van 1.131,69 € (...);

3) een commissievergoeding *ex aequo et bono* ten bedrage van 3.000 € (...);

4) een uitwinningsvergoeding *ex aequo et bono* ten bedrage van 3.000 € (...);

5) een schadevergoeding *ex aequo et bono* van een bedrag gelijk aan het verschil tussen de toegekende uitwinningsvergoeding en het bedrag van 3.000 € (...);

Eiseres vordert tevens de veroordeling van verweerster in de kosten van het geding en vordert verder het vonnis uitvoerbaar bij voorraad te horen verklaren, niettegenstaande alle verhaal en met uitsluiting van de mogelijkheid tot borgstelling en/of kantonnement.

I.2. In conclusies neergelegd op 6 september 2007 stelde verweerster een tegeneis in strekkende tot de ontbinding van de prospectieovereenkomst van 30 december 2005 wegens contractuele wanprestatie in hoofde van en ten laste van eiseres op hoofdeis wegens ernstige tekortkomingen. Tevens vorderde zij dat eiseres op hoofdeis zou worden veroordeeld om haar een schadevergoeding te betalen die zij *ex aequo et bono* begroot op 15.000 € (...).

...

I.3. Eiseres vordert in haar syntheseconclusies van 31 december 2007 tevens, alvorens verder recht te doen over de commissievergoeding en de uitwinningsvergoeding, dat overeenkomstig artikel 877 Ger. W. verweerster zou worden veroordeeld tot het overleggen van de volgende documenten:

— het uitgaande facturenboek tot zes maanden na de opzegging van de overeenkomst, te weten 26 september 2006;

— de klantenrekeningen voor diezelfde periode;

— alle nuttige boekhoudkundige stukken i.v.m. de omzetten gemaakt door de NV K., gespecificeerd per klant, voor de periode vanaf 26 september 2006 tot de datum van het tussen te komen vonnis.

...

Eiseres vordert tenslotte de tegenvordering van verweerster ontvankelijk doch ongegrond te verklaren.

II. De feiten

De feiten die aan de grondslag liggen van het geschil worden door de rechtbank als volgt samengevat:

II.1. Eiseres, die actief is in de sector van de voedingsmiddelen, in het bijzonder in de vleessector, sluit op 30 december 2005 een overeenkomst met verweerster, die gespecialiseerd is in groothandel van zuivelproducten.

De overeenkomst wordt gesloten met het oog op de uitbreiding van het afzetgebied van verweerster in Duitsland.

II.2. Partijen twisten over de juiste kwalificatie van de overeenkomst die op 30 december 2005 door hen beiden werd ondertekend en die als volgt luidt:

"*Ondergetekende J.D., bestuurder van de N.V. K., (...) gaat akkoord dat de heer H.W. actief op de Duitse markt, in samenspraak met NV K., prospecteert.*

Hij ontvangt hiervoor een vergoeding van 2% tot 4% naargelang de gerealiseerde verkoopprijs, op de geleverde en betaalde omzet met een minimum van 1.500 €/maand.

Dit akkoord start op 1 januari 2006 en is geldig voor 12 maanden. Maar indien na zes maanden geen omzet gerealiseerd werd, stopt deze overeenkomst per 30 juni 2006.

Vanaf 1 januari 2007 wordt de heer H.W. enkel vergoed op basis van de bovenvermelde vergoeding op commissiebasis."

II.3. Op een vergadering van 23 juni 2006 wordt volgens verweerster beslist de commissie te herzien en in onderling akkoord terug te brengen tot 500 € per maand en dit vanaf 1 juli 2006.

II.4. Tussen partijen ontstaat klaarblijkelijk onenigheid over de deelname van eiseres aan de Intermeatbeurs te Düsseldorf van 24 t.e.m. 27 september 2006.

II.5. Eiseres verwijt verweerster bovendien een aantal facturen niet tijdig betaald te hebben.

II.6. Bij aangetekend schrijven van 22 september 2006 meldt eiseres aan verweerster dat bij nazicht van de boekhouding en de bankrekening op 22 september 2006 vastgesteld werd dat de factuur nr. 06/110 d.d. 28 augustus 2006 niet werd betaald zoals overeengekomen (contante betaling na ontvangst van de factuur). Om die reden meldt eiseres af te zien van de deelname aan de Intermeatbeurs te Düsseldorf van 24 t.e.m. 27 september 2006. Eiseres behoudt zich de inning van de factuur voor, omwille van de reeds door haar gemaakte kosten zoals huur standoppervlakte, nutsvoorzieningen, logo drukwerk, uitnodigingen.

II.7. Bij aangetekend schrijven d.d. 26 september 2006 reageert de raadsman van verweerster dat eiseres eenzijdig afziet van de overeengekomen deelname aan de beurs, hetgeen een ontijdige beslissing uitmaakt. Zij behoudt zich het recht voor eiseres in rechte aan te spreken wegens verbreking van de samenwerkingsovereenkomst van 30 december 2005 en om een schadevergoeding te vorderen. De raadsman van verweerster betwist het verschuldigd karakter van de factuur nr. 06/110 d.d. 28 augustus 2006, stellende dat op de meeting d.d. 18 september 2006 van de niet-betaling geen gewag werd gemaakt en ook geen enkele mondelinge of schriftelijke ingebrekestelling voor niet-betaling van deze factuur voorligt.

Verder stuurt zij onder protest de factuur nr. 06/110 terug, gezien geen enkele prestatie werd verricht op de kwestieuze beurs en deze factuur enkel ertoe strekte de kosten te vereffenen

die als gevolg van de deelname aan de beurs voor rekening van verweerster op de beurs te Düsseldorf zouden verricht worden.

II.8. Bij aangetekend schrijven d.d. 4 oktober 2006 stelt verweerster vast dat eiseres de prospectieovereenkomst van 30 december 2005 eenzijdig heeft beëindigd door middel van de aangetekende brief d.d. 22 september 2006. Door het plotse afzien van de deelname aan de beurs werd elke verdere samenwerking tussen verweerster en eiseres voor wat de prospectie in Duitsland betreft volgens verweerster definitief en met onmiddellijke ingang onmogelijk.

II.9. Er volgt nog diverse briefwisseling tussen partijen, over de al dan niet terechte beëindiging van de overeenkomst en het al dan niet verschuldigd karakter van diverse facturen.

II.10. Vervolgens gaat eiseres over tot dagvaarding van verweerster op 3 september 2007.

III. Beoordeling

1. De kwalificatie van de overeenkomst

III.1.1. Eiseres houdt voor dat de overeenkomst als een handelsagentuurovereenkomst in de zin van artikel 1 van de wet van 13 april 1995 betreffende de handelsagentuurovereenkomst dient te worden gekwalificeerd.

Verweerster daarentegen meent dat de overeenkomst niet onder het toepassingsgebied van deze wet op de handelsagentuur valt, nu de activiteiten van eiseres enkel betrekking hebben op het louter introduceren of promoten van verweerster bij zakenrelaties van eiseres en dit ter gelegenheid van ontmoetingen om andere redenen, waarna de eigenlijke contractvorming aan verweerster zelf werd overgelaten. Dit kan volgens verweerster niet als bemiddeling in de zin van de handelsagentuurwet worden bestempeld.

Partijen zijn het derhalve niet eens over de juridische kwalificatie die aan hun samenwerking dient te worden gegeven en meer bepaald twisten zij over de vraag of er al dan niet sprake is van een handelsagentuur.

III.1.2. In artikel 1 van de wet van 13 april 1995 wordt de handelsagentuur omschreven als een overeenkomst waarbij de ene partij (de handelsagent) door de andere partij (de principaal) zonder dat hij onder diens gezag staat, permanent en tegen vergoeding belast wordt met het bemiddelen en eventueel het afsluiten van zaken in naam en voor rekening van de principaal.

Uit deze definitie vloeit derhalve voort dat een overeenkomst als een handelsagentuur wordt beschouwd wanneer aan volgende essentiële voorwaarden voldaan is:

— de agent bemiddelt bij het tot stand komen van zaken en sluit eventueel zaken;

— hij doet dit niet in een gezagsverhouding;

— er bestaat een permanente band tussen de agent en de principaal;

— de activiteit van de agent wordt vergoed, meestal via commissielonen;

— de agent treedt op in naam en voor rekening van de principaal.

(Zie K. VAN DEN BROECK, "Actualia Handelsagentuur", in *Actualia Handelstussenpersonen,* Antwerpen, Intersentia, 2006, p. 136, nr. 21; E. DURSIN en K. DEBOCK, "Definitie en kenmerken van de handelsagentuurovereenkomst", in K. VAN DEN BROECK en E. DURSIN (ed.) *Handelsagentuur,* Dl. I, Gent, Mys & Breesch, 1997, 31.)

Van een agent wordt verwacht dat hij prospecteert, het cliënteel gaat bezoeken en ermee onderhandelt en bemiddelt. De activiteiten van zuivere promotie vallen daarentegen niet onder het toepassingsgebied van de handelsagentuurwet.

Het duurzaam karakter van de activiteiten van de handelsagent is een essentieel bestanddeel, terwijl daarentegen niet vereist is dat de agent exclusief zijn activiteiten uitoefent voor de principaal. Ook deeltijds uitgeoefende activiteiten kunnen onder de wet vallen.

III.1.3. *In casu* dient te worden vastgesteld dat uit de verklaring d.d. 30 december 2005 blijkt dat eiseres uitdrukkelijk tot taak kreeg om de Duitse markt te prospecteren en te bemiddelen bij het totstandkomen van zaken, waarna zij een vergoeding van 2 tot 4% zou ontvangen naargelang van de gerealiseerde omzet.

Het staat tussen partijen niet ter betwisting dat eiseres hierbij als zelfstandige optrad en derhalve niet in een gezagsverhouding ten aanzien van verweerster stond. Eiseres werd vergoed, zoals blijkt uit de verklaring d.d. 30 december 2005, deels op grond van een forfaitaire commissie en deels op grond van een commissieloon naargelang de gerealiseerde verkoopprijs. Uit deze verklaring blijkt tevens dat er een permanente band bestond tussen eiseres en verweerster. Tenslotte blijkt uit de door eiseres bijgebrachte stukken dat eiseres in naam en voor rekening van de opdrachtgever (verweerster) optrad, hetgeen tevens een essentieel kenmerk is van een handelsagent.

Uit deze feitelijke omstandigheden leidt de rechtbank af dat de samenwerking tussen partijen als een handelsagentuurovereenkomst in de zin van artikel 1 van de wet van 13 april 1995 dient te worden gekwalificeerd. Verweerster kan derhalve niet gevolgd worden waar zij stelt dat de overeenkomst een loutere promotieovereenkomst betreft die niet onder het toepassingsgebied valt van deze wet.

2. De beëindiging van de handelsagentuurovereenkomst

III.2.1. Volgens eiseres heeft zij terecht de overeenkomst beëindigd bij aangetekend schrijven d.d. 22 september 2006, gelet op de pertinente niet-betaling van de verschuldigde facturen door verweerster.

Verweerster meent daarentegen dat de overeenkomst eenzijdig en onrechtmatig werd beëindigd door eiseres bij aangetekend schrijven van 22 september 2006, hetgeen zij vaststelde bij aangetekend schrijven van 26 september 2006 van haar raadsman en bij aangetekend schrijven d.d. 4 oktober 2006 van verweerster zelf. Zij verdedigt dat eiseres ten onrechte besloot niet meer aan de Intermeatbeurs te Düsseldorf deel te nemen namens en voor rekening van verweerster.

III.2.2. De rechtbank stelt vast dat eiseres een aangetekend schrijven en een faxbericht richtte op 22 september 2006 aan verweerster, waarbij zij het volgende meldde:

"Bij het nazicht van onze boekhouding en bankrekening stelden we heden vrijdag 22 september 2006 vast dat onze factuur

nr. 06/110 dd. 28 augustus 2006 niet werd betaald zoals overeengekomen (contante betaling na ontvangst van de factuur).

Om deze reden zien wij af van deelname op bovenvermelde standdata."

Eiseres beëindigde derhalve met onmiddellijke ingang de samenwerkingsovereenkomst met verweerster op 22 september 2006, om reden dat een factuur (met name nr. 06/110 d.d. 28 augustus 2006) niet tijdig werd betaald. De litigieuze factuur betreft kosten voor de deelname aan de Intermeatbeurs te Düsseldorf, waarvoor eiseres het bedrag van 3.630 € aan verweerster factureerde.

Zelfs in de veronderstelling dat een contante betaling na ontvangst van de factuur tussen partijen werd overeengekomen, dan nog ontslaat dit eiseres niet van de verplichting om verweerster vooraf in gebreke te stellen wegens een vermeende wanprestatie in hoofde van verweerster (de niet tijdige betaling van de factuur) alvorens onmiddellijk tot beëindiging van de overeenkomst over te gaan. Eiseres toont *in casu* in het geheel niet aan verweerster voorafgaandelijk in gebreke te hebben gesteld wegens niet betaling van de factuur nr. 06/110 d.d. 28 augustus 2006. Enkel in het e-mailbericht d.d. 21 september 2006 (van daags voor de aangetekende brief d.d. 22 september 2006, waarbij tot onmiddellijke beëindiging van de overeenkomst door eiseres werd besloten) wordt aan verweerster de vraag gesteld: *"Zou het mogelijk zijn mijn openstaande facturen te betalen?".* Deze vermelding in het e-mailbericht d.d. 21 september 2006 kan echter geenszins als een tijdige en geldige ingebrekestelling tot betaling van de factuur nr. 06/110 d.d. 28 augustus 2006 worden beschouwd, temeer daar deze e-mail geen verdere precisering over de openstaande facturen bevat.

III.2.3. Gezien eiseres verweerster niet voorafgaandelijk tijdig en precies in gebreke stelde met betrekking tot de vermeende niet-betaling van de factuur nr. 06/110, heeft zij ten onrechte bij aangetekende brief van 22 september 2006 met onmiddellijke ingang de handelsagentuurovereenkomst met verweerster verbroken. Anders dan eiseres meent, heeft zij de overeenkomst derhalve onrechtmatig met onmiddellijke ingang beëindigd per 22 september 2006.

Hieruit vloeit dan ook voort dat de tegenvordering van verweerster strekkende tot ontbinding per 22 september 2006 van de handelsagentuurovereenkomst tussen eiseres en verweerster ten nadele van eiseres gegrond is.

...

3. De door partijen gevorderde vergoedingen

III.3.1. Eiseres vordert een opzeggingsvergoeding op grond van artikel 18, §1 van de wet van 13 april 1995, begroot op een maand vergoeding (zijnde 1.131,69 €). Eiseres vordert tevens een uitwinningsvergoeding en een bijkomende vergoeding respectievelijk op grond van de artikel 20 en 21 van de wet van 13 april 1995. Zij vraagt tevens dat verweerster zou veroordeeld worden tot het bijbrengen van een aantal stukken op grond van artikel 877 Ger. W. teneinde deze vergoedingen te kunnen berekenen.

Nu *supra* (onder nr. III.2.3.) werd geoordeeld dat eiseres de agentuurovereenkomst onrechtmatig heeft verbroken per aangetekende brief d.d. 22 september 2006, is eiseres in het geheel niet gerechtigd op enige opzeggingsvergoeding noch op een uitwinningsvergoeding en/of bijkomende vergoeding in de zin van de wet van 13 april 1995. De vorderingen van eiseres tot betaling van deze vergoedingen zijn dan ook ongegrond. Het verzoek van eiseres tot veroordeling van verweerster tot het bijbrengen van een aantal stukken om deze vergoedingen te begroten is tevens ongegrond.

III.3.2. Eiseres vordert tevens op grond van artikel 11 van de wet van 13 april 1995 een commissievergoeding voor toekomstige zaken.

Eiseres brengt geen enkel bewijs bij dat zij tijdens de duur van de agentuurovereenkomst activiteiten aan de dag heeft gelegd die mogelijkerwijze na de beëindiging van de agentuur tot een afgesloten zaak zouden aanleiding hebben kunnen geven. Bovendien toont zij niet aan dat dit hoofdzakelijk door haar inspanningen zou zijn gebeurd.

Dit onderdeel van de vordering is dan ook ongegrond. Nu eiseres zelf geen enkel begin van bewijs bijbrengt van enige geleverde inspanning, dient niet te worden ingegaan op het verzoek om toepassing te maken van artikel 877 Ger. W.

III.3.3. Verweerster vordert van haar kant bij tegenvordering de ontbinding van de overeenkomst lastens eiseres. Deze tegenvordering is gegrond, zoals reeds *supra* (onder nr. III.2.3) werd geoordeeld.

Verweerster vordert tevens dat eiseres zou worden veroordeeld om haar een schadevergoeding te betalen, door verweerster *ex aequo et bono* begroot op 15.000 €. Voor zover de handelsagentuurwet van toepassing is, meent verweerster dat er sprake is van ernstige tekortkomingen in hoofde van eiseres en heeft zij om die reden haar tegeneis reeds ingesteld in een eerste conclusie, neergelegd op 6 september 2007 om aldus te voldoen aan de korte verjaringstermijn van een jaar, zoals voorzien in artikel 26 van de wet van 13 april 1995.

Terecht stelt verweerster dat de beslissing van eiseres om eenzijdig, en zonder meer te beslissen niet deel te nemen aan de Intermeatbeurs te Düsseldorf van 24 t.e.m. 27 september 2006, een ernstige professionele tekortkoming in hoofde van eiseres uitmaakt. Verweerster meent gerechtigd te zijn op een schadevergoeding voor deze ernstige professionele tekortkoming in hoofde van eiseres, die zij *ex aequo et bono* begroot op 15.000 € in hoofdsom, te vermeerderen met de intresten vanaf de datum van de neerlegging van de eerste conclusie tot aan de datum van de integrale betaling.

Verweerster preciseert de rechtsgrond voor haar vordering in schadevergoeding echter niet, noch brengt zij enig bewijs bij aangaande de vermeende door haar geleden schade. Bij gebreke hieraan is de tegenvordering van verweerster tot betaling van schadevergoeding lastens eiseres ongegrond. Ten overvloede dient ook nog te worden benadrukt dat het vaststaande rechtspraak is van het Hof van cassatie dat een begroting *ex aequo et bono* slechts gerechtvaardigd is wanneer vaststaat dat het niet mogelijk is de schade op een andere wijze dan *ex aequo et bono* te ramen (zie Cass. 23 oktober 1991, *Arr. Cass.* 1991-92, 180; Cass. 30 maart 1994, *Arr. Cass.* 1994, 340) en verweerster *in casu* dit geenszins aantoont. Dit deel van de tegenvordering is dan ook ongegrond.

4. De openstaande facturen in hoofde van eiseres

De facturen betreffende de commissievergoedingen en de vaste vergoedingen

III.4.1. Eiseres maakt aanspraak op de betaling van een aantal openstaande facturen voor forfaitaire vergoedingen en commissielonen:

— De factuur nr. 06/095 d.d. 31 juli 2006 ten belope van 605 €: deze factuur heeft betrekking op prospectie voor de periode 1 juli 2006 t.e.m. 31 juli 2006. Deze factuur werd niet geprotesteerd door verweerster en wordt als zodanig niet betwist. Verweerster is gehouden tot betaling van deze factuur.

— De factuur nr. 06/112 d.d. 31 augustus 2006 ten bedrage van 605 €: deze factuur heeft betrekking op prospectie voor de periode 1 augustus 2006 t.e.m. 31 augustus 2006. Ook deze factuur werd in het geheel niet betwist door verweerster en is verschuldigd.

Ten onrechte houdt verweerster voor dat eiseres geen recht heeft op de schriftelijk overeengekomen commissievergoedingen voor de periode van 1 juli 2006 t.e.m. 30 september 2006, terwijl deze commissievergoedingen werden overeengekomen in de overeenkomst d.d. 30 december 2005 en eiseres reeds een tegemoetkoming gedaan heeft door de vaste vergoeding van 1.500 € commissie terug te brengen tot 500 € commissie. Beide facturen (nrs. 06/095 en 06/112) zijn derhalve in het geheel verschuldigd.

— De factuur nr. 06/126 d.d. 1 oktober 2006 ten belope van 605 €: deze factuur betreft prospectie voor de periode van 1 september 2006 t.e.m. 30 september 2006. Ook deze factuur is verschuldigd, nu ze niet rechtsgeldig geprotesteerd werd en ze in overeenstemming is met de verklaring d.d. 30 december 2005. Verweerster houdt voor deze factuur slechts op 5 oktober 2006 te hebben ontvangen en ze geprotesteerd te hebben bij officieel schrijven van haar raadsman d.d. 17 oktober 2006. In dit protestschrijven d.d. 17 oktober 2006 wordt de factuur nr. 06/126 teruggezonden, waarbij opgemerkt wordt dat het gefactureerde bedrag niet verschuldigd is omdat eiseres de samenwerkingsovereenkomst eenzijdig heeft verbroken en hierdoor schade heeft berokkend aan verweerster. Het enkele feit dat eiseres de over-

eenkomst eenzijdig en onrechtmatig verbrak per 22 september 2006 ontslaat verweerster niet van de verplichting om commissielonen voor de maand september 2006 te betalen. Nu de overeenkomst per 22 september 2006 onrechtmatig beëindigd werd, is eiseres echter slechts gerechtigd op een commissieloon gelijk aan 21 dagen in september 2006 of 605 € x 21/30 = 423,50 €. De vordering tot betaling van de factuur nr. 06/126 is derhalve slechts gedeeltelijk gegrond.

— De factuur nr. 06/127 d.d. 1 oktober 2006 ten bedrage van 1.911,90 €: deze factuur betreft de commissie-afrekening op de verkopen van juli, augustus en september 2006. Verweerster houdt voor dat deze factuur evenzeer tijdig en gemotiveerd geprotesteerd werd bij schrijven van 17 oktober 2006, nadat zij deze factuur slechts ontving op 5 oktober 2006. Ook hier stelt verweerster dat de factuur niet verschuldigd is omdat eiseres de overeenkomst eenzijdig en onrechtmatig beëindigde. Ook hier is de rechtbank van oordeel dat het enkele feit dat eiseres de overeenkomst eenzijdig verbrak, verweerster niet ontslaat van de verplichting om de commissielonen van eiseres te voldoen en dit per 22 september 2006. Uit de vermeldingen in de factuur nr. 06/127 blijkt dat de commissie-afrekening betrekking heeft op 3 gerealiseerde verkopen, te weten:

— 26.07.2006: KaDeWe Berlin

— 07.08.2006: Euro-Fit Goldelund

— 11.09.2006: KaDeWe Berlin.

De commissie-afrekening heeft derhalve betrekking op de aanbreng van klanten, die allen dateren van vóór 22 september 2006. Verweerster betwist als zodanig niet dat deze klanten ook effectief aan haar werden aangebracht, noch betwist zij de berekening van de commissie-afrekening. Ook de factuur nr. 06/127 d.d. 1 oktober 2006 is derhalve verschuldigd door verweerster.

Verweerster verdedigt verder dat de factuur nr. 06/127 dient te worden verminderd met de reeds gefactureerde bedragen van 3 x 605 € (factuur nr. 06/095, factuur nr. 06/112 en factuur nr. 06/126). In de stelling van verweerster zijn deze facturen nrs. 06/095, 06/112 en 06/126 slechts voorschotfacturen, die in mindering dienen gebracht te worden van de commissie-afrekening d.d. 1 oktober 2006, zoals aangerekend door middel van de factuur nr. 06/127. Dit standpunt van verweerster kan echter niet worden bijge-

treden. Uit de facturen nrs. 06/095, 06/112 en 06/126 blijkt in het geheel niet dat dit voorschotfacturen zijn die op een later tijdstip in mindering dienen te worden gebracht. Overigens heeft verweerster deze facturen niet geprotesteerd, noch heeft zij in de (protest)brief d.d. 17 oktober 2006 melding gemaakt van het feit dat deze facturen nog in mindering dienden te worden gebracht van de uiteindelijke commissie-afrekening. Tenslotte wijst de rechtbank er op dat de verklaring d.d. 30 december 2005 niet vermeldt dat de toegekende forfaitaire commissielonen (die aanvankelijk 1.500 € per maand bedroegen en vervolgens verminderd werden tot 500 € per maand) in mindering dienden te worden gebracht van de uiteindelijk verschuldigde commissievergoeding, berekend op grond van 2 tot 4% naargelang de gerealiseerde verkoopprijs.

De factuur nr. 06/127 is derhalve integraal verschuldigd voor een bedrag van 1.911,90 € in hoofdsom.

De gefactureerde onkosten voor de Intermeatbeurs

III.4.2. De factuur nr.06/110 d.d. 28 augustus 2006 betreft de aanrekening van de kosten voor de deelname aan de Intermeatbeurs te Düsseldorf van 24 tot en met 27 september 2006.

Terecht stelt verweerster dat deze factuur niet verschuldigd is, nu eiseres op 22 september 2007 de handelsagentuurovereenkomst eenzijdig en onrechtmatig beëindigde en derhalve enkel voor eigen rekening aan de kwestieuze beurs heeft deelgenomen.

Nu eiseres niet voor rekening van verweerster aan de beurs deelnam, zijn de kosten van deze beurs (voor zover al bewezen) ook niet verschuldigd door verweerster.

III.4.3. De afrekening in het voordeel van eiseres doet zich derhalve als volgt voor:

— factuur nr. 06/095: 605 €
— factuur nr. 06/112: 605 €
— factuur nr. 06/126: 423,50 €
— factuur nr. 06/127: 1.911,90 €

saldo in het voordeel van eiseres: 3.546,40 €

en dit uit hoofde van onbetaalde facturen, meer de gerechtelijke intresten aan de wettelijke intrestvoet vanaf 3 september 2007. Eiseres vordert immers geen verwijlintresten voor deze facturen.

...

Noot: Hoe ernstig moet een "ernstige tekortkoming" zijn om toepassing te maken van artikel 19 Handelsagentuurwet?

1. Overeenkomstig artikel 19 van de handelsagentuurwet kan elke partij de overeenkomst met onmiddellijke ingang beëindigen wanneer de andere partij ernstig tekort schiet in haar verplichtingen.

2. Het begrip *"ernstige tekortkoming"* is restrictiever dan de fout welke voldoende ernstig is om een gerechtelijke ontbinding in de zin van artikel 1184 B.W. te rechtvaardigen. Het ernstig karakter van de tekortkoming van de agent of de principaal dient getoetst te worden aan concrete criteria, meer in het bijzonder de definitieve vertrouwensbreuk welke de auteur van de tekortkoming veroorzaakt in hoofde van de medecontractant [1].

Daarom kan een beëindiging wegens een ernstige tekortkoming niet als geldig worden beschouwd als de schriftelijke opgesomde gebreken identiek zijn als deze die zes maanden voordien in een vroegere brief werden opgeworpen [2]. In dezelfde zin is de beëindiging omwille van een ernstige tekortkoming onverenigbaar met de toekenning van een opzegtermijn [3].

3. Uit de rechtspraak blijkt dat de weerhouden *"ernstige tekortkomingen"* effectief blijk geven van een bijzonder gekwalificeerd karakter. In een recente bijdrage werden onder meer volgende toepassingen vermeld lastens de agent [4]:

— het overtreden van contractuele bepalingen die de agent verbieden transacties te sluiten voor eigen rekening of te handelen voor concurrerende firma's [5];

— het verzwijgen van een rechtstreeks concurrerende activiteit aan de principaal [6];

— de weigering van de agent om een principaal alle informatie over te maken die de principaal zou moeten toelaten koopbevorderende maatregelen te nemen, daar waar de agent in het hem toegekende territorium een lagere omzet haalt dan in andere regio's en bovendien het overmaken van deze informatie uitdrukkelijk in het contract was voorzien [7];

— ontoelaatbaar veel alcoholverbruik tijdens de werkuren gekoppeld aan een onaanvaardbaar laag omzetcijfer [8];

---

[1] K. VAN DEN BROECK, "De beëindiging van de handelsagentuurovereenkomst" in E. DURSIN en K. VAN DEN BROECK (ed.), in *Handelsagentuur*, Gent, Mys & Breesch, 1997, 266, met verwijzing naar de voorbereidende werken.

[2] Brussel 3 december 2004, *T.B.H.* 2007, 980.

[3] Luik 12 september 2006, *T.B.H.* 2007, 1018.

[4] K. VAN DEN BROECK, "Actualia handelsagentuur" in G. STRAETMANS en D. MERTENS (ed.), *Actualia handelstussenpersonen*, Intersentia, 2006, 151-153.

[5] Kh. Kortrijk 4 oktober 1999, A.R. 2150/96, onuitg.

[6] Kh. Kortrijk 12 juni 2001, A.R. 00/01979, onuitg.

[7] Kh. Hasselt 23 juni 1998, *D.A.O.R.* 1998, 99.

[8] Kh. Gent 19 maart 1998, A.R. 3396/96, onuitg.

— het systematisch weigeren door de agent om de principaal informatie te verschaffen die hem moet toelaten zijn commerciële politiek beter af te stemmen op het cliënteel [9];

— de schending van de geheimhoudingsplicht [10];

— de opname door een handelsagent, werkzaam in de financiële sector, van een som geld die hem in zijn hoedanigheid van handelsagent was toevertrouwd met het oog op de aanwending ervan voor privégebruik [11];

— namaak door de agent van de producten van de principaal die tevens een inbreuk uitmaakt op de eerlijke handelspraktijken [12];

— aanzienlijke daling van het zakencijfer voor zover partijen dit duidelijk als doel hadden vooropgesteld [13].

4. In het besproken vonnis oordeelde de rechtbank dat de beslissing van de agent om *"eenzijdig en zonder meer"* niet deel te nemen aan een beurs in het door hem bewerkte territorium door de principaal terecht als een ernstige tekortkoming werd beschouwd [14].

Uit het feitenrelaas zoals uiteengezet in het vonnis blijkt dat de agent bij aangetekende brief van 22 september 2006 meedeelde niet te zullen deelnemen aan een beurs die plaatsvond van 24 t.e.m. 27 september 2006 omdat een bepaalde factuur reeds een aantal weken onbetaald was. De factuur had blijkbaar betrekking op de kosten die de agent voor de beurs had gemaakt [15]. In een email van een dag voordien had de agent ook om betaling gevraagd [16]. De principaal reageerde bij aangetekende brief van 26 september 2006 en betwistte de stelling van de agent. Tevens werd voorbehoud gemaakt om de agentuur lastens de agent te beëindigen. Hiertoe werd overgegaan bij aangetekende brief van 4 oktober 2006 waarbij *"het plotse afzien van de deelname aan de beurs"* als ernstige tekortkoming werd ingeroepen [17].

De rechtbank aanvaardt de stelling van de principaal, waarbij wordt geargumenteerd dat de agent de principaal voorafgaandelijk niet ingebreke had gesteld om tot betaling over te gaan. Volgens de rechtbank had de agent hierdoor *"ten onrechte bij aangetekende brief van 22 september 2006 met onmiddellijke ingang de handelsagentuurovereenkomst met verweerster verbroken"* [18].

---

[9] Antwerpen 25 mei 1999, A.R. 1998/2137, onuitg.
[10] Kh. Antwerpen 15 februari 2002, *R.A.B.G.* 2004, 1337.
[11] Antwerpen 30 oktober 2003, *R.A.B.G.* 2004, 1337.
[12] Kh. Gent 22 oktober 1998, A.R. 5897/95, onuitg.
[13] Antwerpen 9 november 1999, *A.J.T.* 2000-01, 571
[14] Vonnis nr. III. 3.3, § 3.
[15] Vonnis nr. III. 2.2, § 2.
[16] Vonnis nr. III.2.2., § 3.
[17] Vonnis nr. III. 3.3, § 3.
[18] Vonnis nr. III. 2.3, § 1.

5. Uit de weergave van de brief van 22 september 2006 [19] blijkt echter dat de agent geenszins overging tot beëindiging van het contract. De agent zag wel af van deelname aan de beurs, wegens de niet-betaling van de factuur [20]. Uit het vervolg van het vonnis [21] blijkt trouwens dat er op 22 september 2006 in elk geval nog twee commissiefacturen vervallen waren, waartoe de rechtbank de principaal alsnog veroordeelt om tot betaling ervan over te gaan.

De agent beriep zich derhalve veeleer op de "exceptie van niet-uitvoering", wegens de door hem voorgehouden onrechtmatige betalingsweigering in hoofde van de principaal. Volgens de klassieke rechtspraak en rechtsleer veronderstelt het inroepen van de "exceptie van niet-uitvoering" geen voorafgaande ingebrekestelling [22].

Uit de weergave van de agentuurovereenkomst van 30 december 2005 in het besproken vonnis [23] bleek dat partijen voorts niet waren overeengekomen over wie diende in te staan voor de promotiekosten. Mag er van een agent worden verwacht dat hij dit op eigen kosten doet of mag er terzake minstens een gedeelde initiatief van de principaal worden verwacht [24]?

---

[19] Vonnis nr. III. 2.2, § 1.

[20] Vonnis nr. III. 2.2, § 1: "*Om deze reden zien we af van deelname op bovenvermelde standdata*".

[21] Vonnis nr. III. 4.1.

[22] S. STIJNS, *Verbintenissenrecht*, Brugge, Die Keure, 2005, 168. Deze auteur merkt wel op dat dit standpunt dient genuanceerd te worden, daar een deel van de recente rechtspraak en rechtsleer de ingebrekestelling wel noodzakelijk acht, met verwijzing naar Gent 27 juni 1996, *A.J.T.* 1996-97, 168-169, noot B. WYLLEMAN.

[23] Vonnis nr. II. 2.

[24] K. VAN DEN BROEK en E. LAMIROY, "Rechten en plichten van partijen" in E. DURSIN en K. VAN DEN BROECK (ed.), *o.c.* (1), 1997, 119-120: *"Mag van de agent verwacht worden — bij gebreke aan enige specifieke contractuele bepaling — dat hij spontaan en op eigen kosten een minimum aan publiciteit voert en dit op grond van zijn verplichtingen om zijn opdrachten zo professioneel en efficiënt mogelijk uit te oefenen? Voornamelijk voor marketinggevoelige producten of bij een nog onbestaande marktpositie zal zich de vraag stellen. O.i. kan bezwaarlijk van een agent verwacht worden dat hij aanzienlijke publicitaire inspanningen zou dienen te leveren welke bij niet-vergoeding ervan zelfs niet gedeeltelijk, de eigen winstmarge dermate negatief beïnvloeden en dat elke normale stimulus tot het leveren van dergelijke inspanningen — zelfs het lange termijnperspectief mee in rekening gebracht — wegvalt. Kortom, indien van de agent verwacht mag worden dat hij zich commercieel optimaal inzet (en welk product kan nog verkocht worden zonder publiciteit?), dan mag van de principaal evenzeer verwacht worden dat hij de agent hierin bijstaat: technisch, logistiek, financieel. Beide partijen hebben immers hun gemeenschappelijk belang — nl. een succesvolle verkoop van product of dienst — en dienen elk naar redelijkheid hun bijdrage daartoe te leveren."*

De vraag rijst dan ook of de weerhouden *"ernstige tekortkoming" in casu* wel ernstig genoeg was om de agentuur lastens de agent te beëindigen.

6. Bovendien stelt er zich ook een formeel probleem. Overeenkomstig artikel 19, §2 Handelsagentuurwet kan de agentuur niet meer worden beëindigd wegens een *"ernstige tekortkoming"* wanneer het feit ter rechtvaardiging hiervan sedert *"ten minste zeven werkdagen"* bekend is aan de partij die zich hier op beroept. De termijn van zeven werkdagen begint te lopen op het ogenblik dat de persoon die wenst te beëindigen met zekerheid kennis heeft van de feiten en alle omstandigheden die de feiten het karakter geven van een ernstige tekortkoming [25].

In casu beroept de principaal zich bij aangetekende brief van 4 oktober 2006 op het *"plotse afzien van de deelname aan de beurs"* als ernstige tekortkoming [26]. De principaal was hiervan al geïnformeerd bij aangetekende brief van 22 september 2006 van de agent [27]. Minstens diende de principaal de niet-deelname van de agent te hebben vastgesteld op 24 september 2006, zijnde de eerste dag van de beurs [28].

De eerste werkdag begon dan ook zeker te lopen op 25 september 2006 [29]. Op het ogenblik van het verzenden van de aangetekende brief van 4 oktober 2006 waren er al *"ten minste"* zeven werkdagen verstreken [30].

Hans VAN GOMPEL [31]

---

[25] K. VAN DEN BROECK, *l.c.* (1), 275.

[26] Vonnis nr. II. 8.

[27] Vonnis nr. II. 6.

[28] Vonnis nr. II. 6.

[29] K. VAN DEN BROECK, *l.c.* (1), 276: "Zoals in het arbeidsrecht begint de termijn van 7 werkdagen te lopen de dag nadat de kennisneming heeft plaatsgevonden. De *dies a quo* wordt dus niet meegerekend in de termijn."

[30] 25 september 2006 was een maandag. 4 oktober 2006 was de woensdag van de daaropvolgende week.

[31] Met dank aan de heer Vincent JAMAER, student in de rechten K.U. Leuven en zomerstagiair voor de bronnenverzameling.